

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris.
Libri Qvinque**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXXIV. Ignatius exemplar suis optimæ
Gubernationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

Exceptione regulam in contrarium firmari. Imprimis enim diploma, vt patet eius procerium legenti, eò solùm Gregorius condidit quo Societatis natiuum institutum ita stabiliret, ne cuius audacia illud in posterum impugnet. Qui possit igitur, contra ius omne, atque officium, quod in rei vnus gratiam factum est, prorsus contrarium agere, partemque illius instituti euertere, cuius integrè confirmandi causa, suisque speciatim cum partibus sancienti, corroborandique concessum est: belle nimirum hic exitus paternæ curæ respondeat, qua se Pontifex Optimus, disertè, Deo laus, permotum explicuit, ad condendam illam constitutionem. *Nos, inquit, vniuersalis Ecclesie utilitati, quam ex inniolato, & inconcusso dictæ Societatis Instituto, & religiosa sobolis educatione sentimus, & maiorem in dies speramus, prospicientes, & præterea eiusdem Societatis indemnitati, paci, quieti, & incremento consulere volentes, &c.* Legatur vbi votorum meminit de quibus nunc agitur, tantum abest à vero vt simplicia quatuor à professis concipi solita, excludat Pontifex eo loco ab ea confirmatione, ex quo sequatur quantum hoc excludi; vt ne illa quidem verbo vllò confirmet, sed narret tantummodo quæ seruari à nobis consueverunt pro instituti nostri, iam constabiliti, confirmatiquè ratione, & est effatum iuris peritorum, verbis narrantibus nihil decerni. At vbi ventum est ad stabiliendas Societatis institutiones, non modo nullam ex iis partem demit, sed post nouas earum approbationes, quas quidam temerè sugillarant, omnes de integro, & peculiariter singulas, iisdem quibus iam antea fuerant, formulis, & sanctionibus iterum confirmat, & roborat, cunctis quæ fingi animo poterant, iuris aut facti erroribus occurrentes. *Quin & verba, ipsius diplomatis, quibus quatuor sit votorum mentio, per se nuda seclusis aliis, causam taciti quinti tam clarè explicant, vt mirum sit ad hoc desiderari interpretem. Post emissam Professionem, ait, siue quatuor, siue trium votorum, Professi ad Paupertatis qua regularis Instituti murus est, & propugnaculum, perfectionem tuendam; omnemque ambitionis occasionem excludendam nonnulla alia simplicia vota emittunt, &c.* Vbi enim voto dicuntur promittere stringendam arctius ab se paupertatem si quæ fiat vnquam in ea mutatio; vouere item se procul futuros ab dignitatibus quærendis, & delaturos ad Præpositum eius nomen, si quem eius labis reum didicerint; certè non potuit nisi perabsurdè, & stolidè voti eorum mentio fieri, qui eligerentur in præfides, de audiendis consiliis Generalis, & (si viderentur propriis sanctiora) in opus conferendis. *Quæ huius ab S. Ignatio sapienter sanctæque positæ Constitutionis, auctoritate iam Apostolica fat tuto armatæ, explicationi magis quam defensionem dicta velim.*

XXXIV. Designato nobis in hunc modum solo, Fundator sanctus, substruxerat lapides, quibus vitam, & sibi & aliis inædificaret Societas, Christiana virtute perfectam; sed cum primordia vim magnam progressibus imprimant, & perennaturam; plurimum illi ad integritatem defuisset, nisi quam partem grauissimam, summæque tractatu difficilem, suis de gubernatione regulis

XXXIV.
Ignatius
exemplar
suis optima
Gubernatio-
nis.

gulis delinearat Ignatius vſu ipſo per ſeſe docuiſſet. Quare hoc item gratificatus eſt Societati Deus, vt poſſet ex eo adhuc ſuperſtite, regendi exempla, pro regula ſumere, nec poſſum aliò quam ad ſingularem pro Societate Dei curam referre, quòd nullis conatibus inflectere ſocios valuit, vt alium vel ſibi præficerent, vel ſubſtituerent poſtea plurimum flagitanti: in quo Deus publici magis boni, quam priuatæ ipſius modèſtiæ rationibus conſultum voluit, vt qui Societati parens erat, idem foret illius magiſter, & monitor. In religioſis enim familiis, in quibus ciuilis adminiſtratio partem minimam tenet gubernationis, nimis verè Nazianzenus dixit. Benè regendi artem, artium artem eſſe, & ſcientiarum ſcientiam, ob intractabilem materiæ quam tractat naturam, medendi ſcientia longe multùmque difficiliorẽ; hæc enim partes affecti corporis ſanandas, & contemperandos humores, quales reiſa, ſunt inſpicit; nec ſecum pugnat ingenium ægroti corporis, nec arti molitur inſidias; è contrario iſta mens, & hic noſtri amor, vinci neſcius, præmiſque impatiens, grandi nobis ad virtutem impedimento ſunt, noſque aduerſus ſalutis noſtræ curatores miſerè obarmant, & quantum deberet à nobis ſatagi ad retegendos illis animi noſtri morbos; tantum ſatagimus ad curationem illorum deuotandam, in vtilitate noſtra impugnanda fortes, & in perniciem eruditi. Hæc S. Gregorius Nazianzenus. Cum ergo Ignatio communi ſapientum iudicio, quos habuit ſæculum aut illi coæuos, aut proximos, ægrè vllus extiterit ſiue in formanda bene regendi ratione, quòd ſuis Conſtitutionibus perfecit, quas propterea cenſebat Lainius vel Orbi reſtituendo poſſe ſufficere; ſiue ipſo in vſu, & præceptionum quas conſtituerat executione; iuuerit non parum ſuccincta eorum narratio, regendi officio functuros, ad exprimendum in ſeiſis ex Archetypo tam illuſtri Apographum. Atque vtinam ab iis id obſeruetur quòd ab ſe fieri Oliuerius Manareus olim dictitabat dum Collegia, & Prouincias regeret. Sibi nempe viſam Ignatij mentem in rebus agendis aſſiſtere, quòd aliquid deliberaturus animum in illo deſigeret, & quòd illum ſi præſens adeſſet conſiſciebat facturum fuiſſe, id ipſe ſidenter perageret. Eſto enim illum cum Manareo non viderint, nec ſuis oculis eius veſtigia notarint; ſed habent quæ aſſideat eius mentem, inſtituto impreſſam, motèmq; gubernandi quem hic breuiter pono. Ex his pronam in promptu habituri ſunt coniecturam, hoc, & illo loco quid facturum eſſet Ignatius? diſſimulaturus? quòd præluſum eſt diſſoluendæ legis, an reperiturus audenter, & fortiter accuratam eorum executionem quæ Deo potius quam ſe auctore ſtatuerat, & pluribus lacrymis quam characteribus ſcripſerat? vtrum difficultatibus ceſſurus diſciplinam paulatim laxaturus, nomen ſibi captando prudentis, amabilis, ſuauiſ & pacifici Reſtoris? quæ obſeruatione vt in caſſum ab eo expectetur, qui ex S. Gregorio conſtitutus, *vt aliorum culpas corrigat, quòd reſecare debuit ipſe committit*; ita & ab iis qui prudentiæ legibus non inſiſtunt, quam S. Ignatius noſtrorum præſidibus, ſanctitate ipſa nihilo cenſuit minus vtilem, & neceſſariam. Sed cum hæc admodum

rara

rara sit, potest tamen utcumque suppleri de excellentia præstantis in ea prudentiæ exemplaris. Ad hoc qualem Ignatium finxerit, libri huius residuum narrabit.

XXXV. *Mira Ignatij in regendo prudentia & fiducia diuina consensio.* Atque illa imprimis quæ negotiis præmittebat, diligenter attendere, longum meditari, maturè prospicere, expendere singula, diu consulere; argumenta sunt hominis solius prudentiæ dictata confectantis: rei naturam examine serio introspiciebat, explorabat eorum genium quibuscum tractanda incidisset; temporis opportunitatem, præsidia, offendicula, etiam remota & dubia: adnotabat sub noctem quotidie, quæ essent postridie præstanda; quibus vero eorum demandabat curam, suggererebat iisdem rei promouendæ, magno numero, adiumenta, atque consilia: apud se tamen grauiora quæque diu prius multumque versabat, quàm ad aliorum examen referret. Nec ferre poterat, quos erat solitus Decretalistas vocitare, qui de quacumque re poneretur, pede in vno mox pronuntiarent in vtramque partem. Ipse rerum euenta potius quam initia spectare; in deliberandis, quid boni maliue essent allaturæ; in deliberatis quas? unde? quàm graues, aut superabiles passuræ essent impugnationes, idque tam longinquo prospectu cerne-re, vt ex montis altissimi edito, longe lateque ipse iacentia; alij quamuis exquisitè prudentes, & cauendo docti, ex æquo tantum circumspicere viderentur: quàm ob rem Lainius illum vehementissimè optarat interesse Patribus Tridentinis, vt qua pollebat in cælo, gratiam, & sapientiam consulendi, ad tantæ molis negotia conferret, quanta in Synodo mouebantur, futurumque fuisse incredibili in iis auxilio. Mos illi non fuit quæ multum intererant, vbi essent decreta confestim operi mandare, nisi necessitas, aut occasionis articulus aliud cogeret: sinebat de iis iudicium dies aliquot interquiesceret, dehinc ad examen reducebatur ab ipso deno, haud quidem tam illa quæ deliberarat, quam facta illorum delibe-ratio, de qua vt absque priuati affectus suspicione iudicaret, quasi rem suscipiebat alienam censuræ suæ expositam. Quas autem de ea scribebat Epistolas, non dabat, nisi ter quater ad limam resumptas. Hic vsus consu-lendi, ac ista præcipuè futuri, tam longè perspicax, & veri præfaga præ-sensio, ad ea interdum iisque auxiliis suscipienda inducebat, quæ abhor-rentem à sensu communi præferrent speciem, & minus oculatis cum re-cto pugnare viderentur; verum ex iis quæ consequebantur contra omnem illorum expectationem, palam fiebat, ab eo qui vellet ex sapientiæ præ-scriptis agere, haud aliter consuli debuisse. Iam cum hac agendi tam consulta prouidentique ratione, prodigij instar est tantam sui diffiden-tiam copulasse, animumque sic Deo subiectum, vt cum sua solius indu-stria & diligentia niti videretur, perinde se tamen Deo committeret, vt si nihil ipse penitus cogitando, atque agitando conferre ad negotium vale-ret. Quicquid enim iam fixum animo haberet, non ante in opus edere, quam multis precibus Deo commendasset; communicata cum suis, & de-creta iam re, solitus addere, noctem vltimum consilium daturam, hoc est, esse